

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Pavli Fvschi Episcopi Sarnensis De Visitatione Et
Regimine Ecclesiarvm. Libri Dvo**

Fusco, Paolo

Romae, 1616

De Ecclesiis Exemptis, Et Qvae nullius Dioecesis esse dicuntur.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-61768](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-61768)

collapse ecclesie, & nequeunt restau-
rari, quod vniantur, & transferantur,
cum alijs, prout ex loci qualitate ap-
parebit, & visitantis prudentia iudi-
cabit, de quibus multa ponit Dominus
Floren. in sum. 3. p. tit. 20. c. 6. §. 1. Bul-
la etiam reuise registrentur, post di-

ligentem earum recognitionem, nec
quid prophanum, sordidum ve iuxta
iplas ecclesias fieri patiat. Hæc visi-
tatio omnino ab episcopo est facien-
da, nec quis se tueri potest, quod non
visitetur. Iess. 7. Conc. Tri. de refor. c. 8.
sess. 24. de ref. gen. c. 3. & c. 2. in diu.

DE ECCLESIIS EXEMPTIS, ET QVAE

nullius Diocesis esse dicuntur.

CAP. OCTAVVM

§. V M M A R I V M

- 1 **E**piscopus habet ius visitandi eccle-
sias exemptas.
- 2 Ecclesia quæ dicuntur nullius diocesis
a quo episcopo visitentur.
- 3 Exempti qualiter visitentur ab epi-
scopo, nu. 4.
- 5 Episcopus in loco exempto sua diocesis
quæ possit administrare.
- 6 Animarum curam habentes subsunt
episcopo.
- 7 Episcopus an possit dare exemptionem.
- 8 Episcopus, quam iurisdictionem habet
in exemptos.
- 9 Exempti possunt cogi ab ordinario o-

- 10 Ecclesia exempta an dicatur esse de
diocesi.
- 11 Exemptioni an possit renunciari, &
quando.
- 12 Exempti tenentur venire ad proces-
siones, & differentias oras de præ-
cedentia in licat episcopus.
- 13 Episcopus non debet infringere exem-
ptionem datam a Papa.
- 14 Exemptio conceditur per Breue Apo-
stolice.
- 15 Ecclesia an possit prescribere exem-
ptionem.

EX liberalitate Summorum
Romanorū Pontificū ocu-
los dirigentium ad supplicā-
tiū merita, & causas, factum
est multoties priuilegia exemptionis
multis personis, ecclesijs, locisve esse
concessa, quæ tractu temporis cōtra-
mentē concedentiū, visum est pertur-
bationem in iurisdictione episcopo-
rum causasse, ac ipsos exemptos in
laxiori vita esse cōstitutos, ut legitur

in Conc. Tri. d. sess. 24. de refor. gen. c.
11. ¶ Vnde quam optime ordinatum
est, nullam esse exemptionem eccle-
sij concessam tantæ effectus, quin eps
non visitet ipsas ecclesias exemptas,
etiam tamquam Apostolicæ Sed. au-
thoritate delegatus, sess. 7. eiusd. Con-
cil. de refor. c. 8. & ad. 24. c. 9. in prin-
cipio etiam quod beneficiati resideant in
Curia Rom. vel in familiaritate. DD.
Cardinalium existāt, respectu tamen
ipsarum

ipsarum ecclesiarum, & ipsorum be-
 neficiorum, nam quocumq; priuile-
 gio non obstante visitabit ordina-
 rius ipsa loca, sess. 24. eod. c. 1. §. quæ ve-
 ro. Quia maius dicitur priuilegium
 visitationis, quam familiaritatis, &
 maior est fauor ecclesiarum, ex qua-
 rum cultu honor Deo debitus impē-
 ditur. † Sic de ecclesijs, quæ nullius
 dicentis esse dicuntur, vt modo visi-
 tentur ab episcopo viciniori, cuius ca-
 thedralis ecclesia proximior est: & si
 dubium extat, quis sit vicinior ep̄s, in
 Concilio prouinciali debet fieri ele-
 ctio a prælato illius loci, autoritate
 sedis Apostolicæ de aliqua persona
 idonea, a qua ipsæ ecclesiæ nullius
 diocesis visitentur, non obstantibus
 quibuscumq; priuilegijs, & consuetu-
 dinibus, ex generali dispositione eius.
 Conc. Tri. ead. sess. 24. de refor. gen. c.
 9. ex sess. 6. de refor. c. 14. sess. 7. c. 8. sess.
 21. de refor. c. similiter octauo: in qui-
 bus iuribus de ipsa visitationis mate-
 ria tractatur. † Personas, item exēptas
 circa visitationem, & correctionem
 visitabit ep̄s, nulla eis suffragante exē-
 ptione, inhibitione, aut appellatione,
 eadem autoritate Sed. Apostol. dele-
 gata, ex decisione eiusd. Cōc. dict. sess.
 24. de reform. gen. c. 15. & c. seq. quo-
 cūq; titulo Prothonotariatus, Comi-
 tis Palatini, Cappellani Regii, & si-
 mil. non obstante, ex alia simili anti-
 qua Constitutione Innoc. III. Summ.
 Pontif. de priuil. cap. cum cappella,
 in eod. decreto innouata, & ibi vide
 Abb. nu. 6. quod priuilegio concesso,
 quod quis non possit excōicari nisi a
 Papa, tamen poterit conueniri, cum
 non violetur priuilegium, & vno de-
 negato, aliud videtur concessum, vul-
 gato tex. in c. nonne. de præsumptio. 6

† Et quicumq; fuerint exempti, potant
 habentes certū iudicem a Sede Apo-
 stol. vel extra monasterium degētes,
 in ciuilibus causis mercedum, & mi-
 serabilium personarum episcopo lo-
 ci subduntur, & coram ipso conue-
 niuntur, ex decreto, sess. 7. eiusd. Con-
 cil. de refor. c. 14. vbi Constitutio In-
 noc. IV. posita in c. 1. de priuil. lib. 6.
 similiter innouatur, & id etiam rōne
 contractus, & delicti coram ordina-
 rio conueniuntur, de quo latius dicē-
 mus suo loco, infra c. 20. & quamuis
 Doctor. in dict. c. 1. de priuil. lib. 6. ve-
 lint posse dari priuilegia, etiam ad il-
 la capita ibidem adnotata, tamen
 oportet in specie derogari, & eidem
 c. 14. dict. 7. sess. nec iuuaret, si post ci-
 tationem, & præuentionem ordina-
 rij, essent, ex illo vulgato tex. c. cum
 cappella. superius citato. Namq; per
 citationem inter alios casus, præuen-
 tio iurisdictionis inducitur. Bartol. &
 Docto. in l. si plures, ff. de leg. 1. & in
 facto notab. scribit Afflic. in dec. 219.
 nu. 3. incip. In foro Archiepiscopali:
 Etiam præuentione per citationem rea-
 lem præferatur citationi verbali, non
 dico nunc. vide per Hyppol. de Mar-
 sil. in l. finali. n. 206. ff. de iurisd. omni-
 iud. † In ipsis nihilominus ecclesijs
 exemptis in sua tamen diocesi exi-
 stentibus, potest episcopus non ob-
 stante exemptione, populo benedice-
 re, audire diuina officia, ea celebrare,
 vel coram se celebrari facere ex cle.
 2. de priuil. etiam baculum pastoralē
 ante se ferendo, sicuti Archiepisco-
 pus potest crucem, per eundem
 text. Pavi. de visitat. 2. p. q. 3. num. 9.
 Abb. in cap. 2. num. 1. vt lit. penden. &
 Rolan. a Valle doctor. Casalensis in
 cons. 35. Illustriss. num. 15. lib. 3. † Nec
 sub.

sub quibusvis expressionibus fuerit concessa exemptio ecclesie, seu personis, potest obstare, ut per ipsam episcopus non possit visitare presbyteros curam animarum habentes. Ipsi enim circa ipsam curam, cum eorundem parochianis episcopo subsunt, & ab ipso visitantur, cap. per exemptionem, de priuil. lib. 6. Nec ipsi exempti possunt alicui curam animarum committere, sine licentia ipsius episcopi. cap. cum, & plantare, eod. tit. not. in specie Aluar. Pelag. de plant. eccl. lib. 2. cap. 23. in fine, quod est optime determinatum iure nouissimo Concil. Trident. sess. 25. de regul. cap. 11. vbi notanda sunt illa verba in fine posita. *Saluo tamen eorum episcoporum iure, qui maiorem, in predicta loca, vel personis iurisdictionem exercent, quibus Concilium non derogat.* † Sed an episcopus etiam concedat hanc exemptionem, vel solus Papa, & dicunt ab ipso solo, per cap. luminoso. 18. q. 2. & glossa subdit, quod potest episcopus, non tamen nihil retinendo, in c. visis litteris 16. q. 2. & est satis dubia quaestio, quam in facto pro ecclesia nostra Rauellensi amplissime dissero: & simile dicimus ad aliud quaesitum. Si episcopus tempore foundationis hospitalis, aut alterius loci, possit dare priuilegium, quod a se non visitetur, nec a suis successoribus, & ponit Feder. de Senis, consil. 248. prout eum allegat D. Pauli. in extrauag. vas electionis, Do. Bened. 12. in verb. locis; idq. non facit hodie quaerere, cum omnia loca visitentur, quibuscumq. priuilegijs non obstantibus per eandem decisionem adductam Conc. Trid. sess. 7. de reform. cap. 8. & 9. sess. 24. & deficient

te iure ordinario, succedat iure delegato ad visitandum. † Ex quibus est clarum, quam iurisdictionem habeat episcopus in ipsos exemptos, & dicitur multa Specul. de priuil. & si non potest punire delinquentes, potest tamen declarare ipsos esse delinquentes. Cardin. in clem. si. quaest. 5. de penit. & remis. ponit Fel. in c. si. de for. compe. Vbi quotiescumq. timetur de fuga exempti delinquentis, potest ordinarius saltem capere, & mittere ad superiores, & si superiores negligunt corrigere, possunt ordinarii locorum procedere, iuxta Constitutionem Concil. Gener. Lateran. sub Leone X. Pont. Maxim. sess. 10. vers. in eadem, & quod potest obseruari in practica, & infra cap. 20. num. 24. & 25. omittendo pro nunc multos casus, quibus episcopi procedunt, supplendo negligentiam aliorum superiorum, de quibus suis propriis locis opportunius cadit dicendum infra eod. lib. † Possunt tamen ipsi exemptionem praetendentes, cogi ab episcopo infra statutum legitimum tempus ad ostendendum titulum exemptionis, in loco tamen congruo, & securo, cap. cum personae, de priuil. lib. 6. & ibi per docto. Do. Flor. in summ. 1. p. tit. 19. cap. 1. §. quarto. Quia ex iuris dispositione omnes de dioecesi episcopo dicuntur esse subiecti, notatur item in cap. cum venerabilis. de except. Rebuff. de congr. portion. nu. 121. Quia omnis dicitur subiectus. Abb. in cap. accepimus, num. 4. de priuil. neq. creditur de exemptione, nisi probetur. c. porro, c. recepimus. per Abb. eod. tit. de offic. ordin. cap. 1. per eundem, num. 13. & exinde exemptio dicta est stricti iuris esse.

Innoc.

Innoc. in cap. dudum. de priuil. & po-
 testas ordinarij dicitur esse fauorabi-
 lis. 11. q. 3. cap. peruenit, & c. qui resi-
 stit. Sed cum ecclesia facta est a sum-
 mo Pontifice exempta, an dicatur ef-
 se in diocesi, vel de diocesi. sunt. n.
 hæc cōtraria, s̄m Gul. de Mont. laud.
 & alios in cle. 2. de priuil. Nam licet
 locus exemptus sit intra diocesium ta-
 lis episcopatus, non tñ est de diocesi
 ipsius, vt veniat ad ipsum spectare.
 Io. Andr. in cap. si propter in prin. de
 rescrip. lib. 6. in nouell. Abb. in cap. in
 ter alia. num. 29. de immun. eccl. Ro-
 land. a Vall. conf. 24. in casu propo-
 sito, num. 8. volum. 2. & conf. 33. illu-
 stris, num. 15. lib. 3. Felin. in cap. gra-
 ue, prima colum. de offic. ordin. vbi
 vide multa in materia practicabili sa-
 tis notanda, & ibi tangitur illa ar-
 dua quæstio: Si prouincia exempta a
 iurisdictione Regis, dicatur esse de
 Regno, licet sit in Regno. Ad illud
 de parte existente in feudo, & non
 connumerata in iuribus feudalibus,
 vide ibidem, & per mod. feud. quia
 nunc non referam, cum res sita in
 seruitio, possit esse de non seruitio,
 dixi in famil. singul. vbi de aliis in. l.
 11. P. num. 38. Nec item potest postea
 per exemptum libere tali exemptioni
 renuntiare, cum sit effectus subdi-
 tus Papæ, secus si respectu alterius fa-
 uoris sui Fel. in cap. p. & q. num. 13.
 de offic. deleg. Quia tunc renuncian-
 do rediret ad ius commune, quo iure
 ordinario suo est subditus. Idem in
 c. cum accessissent. de constitutio. li-
 cet multi dubitent de hoc, quando
 Papa eximit aliquem a potestate epi-
 scopi, prout eodem c. dixi, & ponit
 Abb. in cap. primo. nu. 9. de re iudic.
 in cap. fin. vbi latissime ipsemet Fel.

de foro competen. & cum videamus
 ad supplicationem priuilegia conce-
 di, non ex causa plerumque mouen-
 te ipsum Papam, non est dicere con-
 trarium, quod non possit, quia iuri-
 suo, & c. l. in conscribendo. C. de pact.
 licet contra, Petrus Rebuff. in praxi
 benefic. prima parte, de claus. mand.
 num. 23. & bene, quando sunt illa
 verba. Non ad ipsius, vel alterius pro-
 eo nobis super hoc oblatae petiti-
 nis instantiam, & c. quia licet esset
 supplicatum, non est supplicatio
 principalis causa, propter ipsa ver-
 ba appposita, quæ sunt notanda.
 12. Cum tamen aliqui actus generales,
 vt processiones fieri debent, tenen-
 tur, ipsi exempti accedere, & non
 venientes puniuntur ab episcopo.
 Felin. in capit. cum dilectus, num.
 septimo, de offic. ordin. vbi licet
 multa conetur dicere, hodie gene-
 raliter omnes tenentur, ex decreto
 Concil. Trident. sess. 25. de regul. cap.
 13. 6. exempti autem. Vbi item con-
 trouersias ratione præcedentiæ or-
 tas episcopus componit. Excipiun-
 tur vero ex edicto, vt teneantur ex-
 epti viuentes perpetuo in strictiori
 clausura, ex concessione eius. Can.
 in fin. & tam de exemptis ab episco-
 po, quam a Papa dicimus, vt distin-
 ctionem Fel. remoueamus. Quia ma-
 ior est fauor generalis, & publicus,
 quam priuatus, & in dubio conce-
 dens exemptionem, non intendit fa-
 uori totius ecclesiæ pro his actibus
 derogare, vt moderni ad Felin. dice-
 bāt. Extra tamen actus uisitationis
 & correctionis, in reliquis obseruabit
 episcopus exemptionē concessam a
 Sum. Pon. nec aliquo modo cōtraire
 p̄sumat, alias a perceptione sacre cō-
 munionis

munionis sit alienus, nec aliter, nisi concessa sibi ab eodem Romano Pontifice accipere potest, habita benedictione rex est in c. fratres. §. quod si contra. 16. q. 1. dummodo ipsi exempti non abutantur privilegiis Apostolicis concessis sibi, in aliorum scandalum, & proprietatum animarum perditionem, quia sic non eis prodescent & dixi in fam. sing. in l. P. nu. 89. ad primum. Quia inferiores non possunt de causis superiorum cognoscere, sed eis competentem reuerentiam tribuere, dicit tex. in l. potioris gradus. C. de offic. rect. prou. & sic inferior gradus meritum superius agnoscat. In C. de offic. prae. vrb. nec possunt derogare habitibus privilegia a superiore. Cassa. in consuet. Burg. rubr. 9. in text. en. que. nu. 5. fol. 308. col. 4. Sed haec exemptio ecclesijs, & personis, non per generalem scripturam, sed solita erat concedi per summum Pontificem per breue Apostolicum, cum signatura, & iurisdictione ordinarij, Staph. de breui. vers. datur. Petr. Rebuff. de Breui. apost. nu. 54. Tangit Gomez in eo. simili trac. de Breui. n. 53. Hodie tamen non ita facilliter conceditur, & concessio, remanet potestas visitandi, & corrigendi auctoritate delegata. sed. Apost. per eadem. c. Conc. adducta. supra eod. n. 1. (& cum ipsi Pontifices experti sint privilegiato abuti concessione exemptionis, aliter litteras, & mentem concedentis intelligendo, & interpretando quam fuerit verum ipsius Pont. eximentis, ut in simili dicitur in vna constitutione D. nostri in tanta rerum. §. demum animi

maduerso, quod ea omnia, potius restringunt ipsas exemptiones, quam amplient unde sanctissime ad propositum ordinavit ipse D. N. Greg. XIII. Pon. Max. hoc an. 1580. de mense Nouem. in sua nouissima lege, ministros, & cappellanos Religionum exemptarum nisi actualiter seruiant & in locis ipsarum ecclesiarum viuant, & degant ordinarijs subijci in ciuilibus, & criminalibus, & in actibus visitationis, & extra, prout latius in ipsa noua constitutione est videre ne ip. cit. cum spe. etia in omnibus. Et praedicta ampliamus etiam cum ecclesia vellet se tueri aliqua praescriptione, per quam non impeditur visitatio, eadem saltem auctoritate, per nouam decisionem eius Conc. Tri. sess. 7. de refor. c. 8. ubi consuetudinibus etiam ab immemorabili tempore praescriptis, tam in ecclesijs exemptis, quam quae nullius diocesis dicerentur, sess. citata. 24. de refor. gen. c. 9. in vlt. verb. licet iure communi sit disputatum ab vtraque parte, Abb. in c. dilectus nu. 18. de capell. mon. & illud intelligebatur de praescriptione, de vno superiore ad alium, non autem, vt nullum superiorem haberet. c. cum oib. deceat, de praescrip. doct. de priu. lib. 6. c. cum personae. Non enim potest esse quis, & non subditus legi, & iudici. dixi supra lib. 1. c. 17. nu. 24. sicut, & vniuersae nationes, dicit text. scripturae. Reg. c. 8. Interrogationes autem, & inquisitiones faciendae ab episcopo in ipsis ecclesijs, & reformationes, ex supradictis satis apparent. DE